

Met het oog op een effectiever uitvoering binnen de nationale stelsels, dienen de ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken binnen de Raad in het algemeen verantwoordelijk te zijn voor het omschrijven van strafbare feiten en het bepalen van straffen.

4.3. EUROJUST

Effectieve bestrijding van grensoverschrijdende georganiseerde en andere ernstige criminaliteit en terrorisme vereist samenwerking bij en coördinatie van onderzoeken en, waar mogelijk, geconcentreerde vervolgingen door Eurojust, in samenwerking met Europol.

De Europese Raad spoort de lidstaten aan Eurojust in staat te stellen zijn taken uit te voeren door:

- het besluit van de Raad betreffende Eurojust vóór eind 2004 effectief uit te voeren, met bijzondere aandacht voor de aan de nationale leden te verlenen justitiële bevoegdheden; en
- te zorgen voor volledige samenwerking tussen hun bevoegde nationale autoriteiten en Eurojust.

De Raad dient op basis van een Commissievoorstel, na de inwerkingtreding van het Grondwettelijk Verdrag maar niet later dan 1 januari 2008, de in artikel III-273 van het Grondwettelijk Verdrag voorgeschreven Europese wet inzake Eurojust aan te nemen, daarbij rekening houdend met alle taken die aan Eurojust zijn opgedragen. Tot dat tijdstip zal Eurojust zijn eigen functioneren verbeteren door zich te concentreren op de coördinatie van multilaterale, ernstige en complexe zaken. Eurojust dient in zijn jaarverslag aan de Raad de resultaten en de kwaliteit van zijn samenwerking met de lidstaten te vermelden. Eurojust dient maximaal gebruik te maken van de samenwerkingsovereenkomst met Europol en te blijven samenwerken met het Europees Justitieel Netwerk en andere partners op dit gebied.

De Europese Raad verzoekt de Raad zich aan de hand van een voorstel van de Commissie te beraden op de verdere ontwikkeling van Eurojust."

GERT VERMEULEN

Noten

1 Raad van de Europese Unie, 14292/04 CONCL 3, Brussel, 5 november 2004, bijlage I, 11-42.

2 Zonder voetnoten.

RUBRIEK MENSENRECHTEN

HET NIEUWE TURKSE STRAFWETBOEK IN MENSENRECHTENPERSPECTIEF

De goedkeuring van het Ontwerp van Turks Strafwetboek¹ door het Turkse Parlement tijdens een buitengewone zitting op 26 september 2004 betekende een nieuw begin voor een land dat gedurende de voorbije 78 jaar een beroep had gedaan op een aanpassing van het Italiaanse Strafwetboek uit 1889.² Anders dan bij vorige wetboeken behandelden de parlementaire besprekingen niet elk artikel in detail, maar slechts de verschillende afdelingen van het Strafwetboek.³ In dit opzicht kan men zich bijvoorbeeld afvragen hoeveel parlementsleden zouden gemerkt hebben dat de definitie van lidmaatschap van een illegale of terroristische organisatie in art. 220 (2) veranderd is door hun goedkeuring van het nieuwe Wetboek en dat op basis van de nieuwe bepaling leden van een dergelijke organisatie nog maximaal drie jaar gevangenisstraf krijgen.

Dit neemt niet weg dat de behandeling van het Nieuwe Strafwetboek aanleiding gaf tot verhitte debatten tussen de regeringspartij (AKP) en de voornaamste oppositiepartij (CHP), bv. over enkele afdelingen in het nieuwe Wetboek waarvan de oppositie vond dat ze de vrije meningsuiting beknotten, door met name kritiek op religieuze gezagsdragers strafbaar te stellen.⁴ Hetzelfde gold voor de pogingen van de regeringspartij om overspel strafbaar te stellen (cf. infra). Het zou verkeerd zijn om de goedkeuring van het nieuwe Strafwetboek enkel te beschouwen als één van de vele stappen die Turkije nu eenmaal moest zetten om de Europese Unie tevreden te stellen. Nochtans is het onbetwist dat de snelheid waarmee het wetboek werd aangenomen enkel te verklaren is door Turkijes haast om de Europese trein te halen, na deze al verschillende keren te hebben gemist. Tussen de stemming

van het Strafwetboek en de Europese D-day van 17 december werden nog verschillende belangrijke wetten gestemd, waaronder het Wetboek van Stafvordering, het Wetboek van Executierecht, de Wet op de Verenigingen, de Wet op de Stichtingen en de Wet op de Gerechtelijke Politie.

Op grond van art. 344 (1) (a) treedt de bepaling over illegale bouwwerken⁵ in werking na de officiële publicatie van de wet, dus op 12 oktober 2004. Op grond van art. 344 (1) (b) treedt de bepaling over milieuvuiling twee jaar later in werking.⁶ De resterende bepalingen van het wetboek treden in werking op 1 april 2005.⁷ De oppositiepartij CHP verklaarde echter de afwijkende data van inwerkingtreding in verband met bouw misdrijven en milieumisdrijven te zullen aanvechten bij het Turks Grondwettelijk Hof.⁸

EU druk en de strafbaarstelling van overspel

Artikel 1 omschrijft de doelstelling van het nieuw Turks Strafwetboek als de bescherming van de individuele rechten en vrijheden, de openbare orde en veiligheid, de rechtsstaat, de openbare gezondheid, het milieu en de sociale vrede en het voorkomen van criminele feiten. Daarnaast was het natuurlijk ook een doelstelling om de wetten van Ankara dichter bij die van de EU lidstaten te brengen, en werd het Strafwetboek beschouwd als cruciaal voor de Turkse kansen op EU toetreding. Het betreft de meest recente ronde van de hervormingen die Turkije doorvoerde met uitzicht op de EU.⁹ Alle opmerkingen en suggesties vanwege de EU instanties werden dan ook heel zorgvuldig in overweging genomen. Jean-Christophe Filori, woordvoerder van Günter Verheugen, EU commissaris voor de Uitbreiding, stelde het zo: "het nieuw Turks Strafwetboek is van het grootste belang voor Turkijes proces van politieke verandering omdat het rechtstreeks betrekking heeft op verschillende kwesties die verband houden met de politieke criteria van Kopenhagen".¹⁰

Niettemin trok de Turkse regering onverwacht haar eigen ontwerpwet in als gevolg van druk van radicale parlementsleden om een controversiële bepaling in te voegen die het misdrijf van overspel zou herstellen, en beweerde ze dat de EU voor Turkije geen sine qua non was.¹¹ Terwijl EU Commissaris Verheugen stelde dat uitstel

voor het nieuwe Turkse strafwetboek "een erg verontrustende ontwikkeling" was, ging zijn woordvoerder Filori een stap verder door te zeggen dat de strafbaarstelling van overspel "zeker twijfel zou werpen op de richting van Turkijes hervormingsinspanningen en de Europese vooruitzichten van Turkije zou bemoeilijken" en hij waarschuwde: "dit zou een verkeerd signaal zenden vlak voor het rapport van 6 oktober. De uitkomst hiervan zal volledig uitdrukking komen in het rapport van 6 oktober".¹²

Parallel met de benadering van de EU bekritiseerde ook het 'Vrouwenplatform van het Turks Strafwetboek' de pogingen van de regering om overspel als misdrijf op te nemen in het wetboek. "Als de regering oprecht is, moet ze de gelijkheid tussen mannen en vrouwen verzekeren, in de zin van de criteria van Kopenhagen", stelden zij, en "Wat trachten ze te winnen door de kwestie van overspel naar voren te schuiven enkele weken voor de voltooiing van het vooruitgangsrapport over Turkije? In geen enkele rechtsstaat maakt overspel een misdrijf uit. Het mag in het Turks strafwetboek geen misdrijf worden."¹³ Deze standpunten werden gedeeld door de leider van de voornaamste oppositiepartij, die stelde: "De regering is vast komen te zitten tussen de tariqas (religieuze voorschriften) en de EU".¹⁴

EU leiders waarschuwden Erdogan tegen het voorstel door te zeggen dat het de indruk gaf dat hij Turkije in de richting van Islamitische regels duwde. De Turkse Eerste Minister trok vervolgens het voorstel in.¹⁵ Eén positief resultaat van de hele episode is dat nu meer aandacht wordt besteed aan een wijdverspreide maatschappelijke kwaal in Turkije, met name polygamie. Eén van de angels in het debat was namelijk de vraag of polygamie al dan niet als overspel moest worden gekwalificeerd. Artikel 230 (5) en (6) van het nieuwe Strafwetboek voorzien straffen voor de polygame man, de instemmende vrouw en de imam die het religieus huwelijk bezegelt. Hoe dan ook is het geen goed idee om het debat over belangrijke maatschappelijke kwesties te voeren door middel van het indienen van wetsvoorstellen.

Vanuit een ander gezichtspunt kan de overspelkwestie worden beschouwd als symbool van de

druk vanuit de EU op Turkije. Nadat Filori op een persconferentie gesteld had dat het Vooruitgangsrapport van oktober niet zou adviseren om gesprekken over lidmaatschap aan te vatten tenzij het Turks Strafwetboek gestemd werd,¹⁶ haalde de premier Erdogan uit dat de EU zich niet diende te mengen in de interne zaken van een land. Hierop repliceerde Filori: "dit zijn geen interne Turkse zaken. Het zijn de spelregels als een land lid wil worden van de EU."¹⁷ In de woorden van een hooggeplaatste EU functionaris kunnen lidmaatschapsonderhandelingen worden vergeleken met een "vrijwillige regimeverandering": om erbij te horen moeten landen bereid zijn om pijnlijke transformaties te ondergaan.¹⁸ De vraag die wordt gesteld is dan ook of Turkije dit echt wil. Het antwoord hierop zal pas na verloop van tijd blijken.

Algemene veranderingen

Het nieuw Turks Strafwetboek brengt belangrijke wijzigingen aan in de algemene beginselen van strafrecht, de definities van misdrijven en de categorieën van straffen. Het voegt een aantal bijkomende criteria toe om van een misdrijf te kunnen spreken, en verlaagt de straffen. Het breidt de bevoegdheid van de rechters uit om te kiezen tussen gevangenisstraffen en boetes met betrekking tot sommige misdrijven. Uitgaande van een andere rechtsfilosofie, heeft het nieuwe strafwetboek het oude dan ook volledig veranderd.

Het Turks Strafwetboek van 1926 (hieronder 'het oude strafwetboek') telde drie belangrijke hoofdstukken, handelend over de fundamentele principes, misdaden¹⁹ en wanbedrijven. Nu is het onderscheid tussen misdaden en wanbedrijven afgeschaft en spreekt men enkel nog over misdrijven. Als een gevolg hiervan komen een aantal daden die onder het oude regime als wanbedrijven werden beschouwd, zoals het uitbaten van een goklokaal,²⁰ nu de facto onder het regime van de vroegere misdaden terecht.

Terwijl het oude strafwetboek de staat centraal stelde, krijgt in het nieuwe strafwetboek het individu een belangrijke plaats. Misdrijven tegen de staat stonden vooraan in het oude strafwetboek. Onder invloed van het EU proces komen vooraan in het nieuwe strafwetboek de

misdrijven tegen personen.²¹ Bovendien vangt het nieuwe strafwetboek aan met het benadrukken van de vrijheid.

Voor het eerst in de Turkse rechtsgeschiedenis wordt elke paragraaf genummerd. Hoewel schijnbaar een detail, kan worden verwacht dat dit een zeer positieve invloed zal hebben op de rechtspraktijk en op de toegankelijkheid van het wetboek en het discours erover voor rechters, openbare aanklagers, advocaten, studenten, academici en burgers.

Art. 5 regelt de verhouding tussen het nieuw Turks strafwetboek en strafbepalingen in bijzondere wetboeken. Op basis van dit artikel zijn de algemene bepalingen van het nieuwe strafwetboek (medeplichtigheid, poging, samenhang, omzetting en opschorting van straffen) op deze bijzondere wetboeken van toepassing.

Straffen

In het oude strafwetboek werden de straffen gerangschikt als zware gevangenisstraf,²² gevangenisstraf,²³ uitsluiting van de openbare dienst, lichte gevangenisstraf,²⁴ zware en lichte boete en tijdelijke diskwalificatie om een beroep uit te oefenen. In het nieuwe strafwetboek zijn de straffen daarentegen gerangschikt in art. 46 als zware levenslange gevangenisstraf,²⁵ levenslange gevangenisstraf,²⁶ en gevangenisstraf voor een bepaalde duur.²⁷ Het verschil tussen de eerste twee categorieën betreft de wijze van tenuitvoerlegging.

Het vroegere onderscheid tussen zware en lichte boetes is opgeheven. Art. 52 spreekt thans van gerechtelijke boetes. Het bedrag voor omzetting van een gevangenisstraf in een boete wordt thans aan de appreciatie van de rechter overgelaten binnen de grenzen aangegeven in art. 52 (2) en (4). Op deze wijze streeft het nieuw Turks strafwetboek naar een personalisering van de straffen. Deze doelstelling vindt men ook terug in de bepalingen met betrekking tot de strafmaat, die talrijke criteria in rekening brengen, waaronder de wijze waarop het misdrijf is gepleegd, het gebruikte werktuig, tijd en plaats, de omvang van de schade en de ernst van de fout van de dader. Bovendien is het symbolisch dat openbare dienstverlening als vervangende straf voor vrijheidsberovende straffen is ingevoerd.²⁸

De inbeslagname van eigendommen en inkomsten wordt opnieuw geregeld in de arts. 54 en 55. Het belangrijkste gegeven in dit verband is de invoering van het principe van evenredigheid. In andere woorden, wanneer de inbeslagname van de eigendommen die bij het misdrijf gebruikt zijn aanleiding kan geven tot ernstigere gevolgen dan het misdrijf zelf, kan de rechter op grond van art. 54 (3) beslissen om de eigendommen niet in beslag te nemen. Anderzijds heeft de rechter wel de mogelijkheid om andere waarden in beslag te nemen. Art. 54 (4) laat bovendien gedeeltelijke inbeslagname toe.

In het nieuw Turks strafwetboek kunnen rechtspersonen geen strafrechtelijke sancties opgelegd krijgen. De rechter heeft echter wel de mogelijkheid om verscheidene voorzorgsmaatregelen te nemen zoals de intrekking van een vergunning onder de voorwaarden bepaald in art. 60. Deze materie was in het oude strafwetboek niet op systematische wijze geregeld.

Een aantal opmerkelijke nieuwigheden

Het nieuwe strafwetboek voert nieuwe types van misdrijven in, zoals experimenten op mensen,²⁹ genocide³⁰ en andere misdaden tegen de mensheid,³¹ mensensmokkel en mensenhandel.³² De sanctie van het levenslang verlies van politieke rechten - die als ondemocratisch kan worden beschouwd - werd geschrapt.

Foltering is een misdrijf in het nieuwe strafwetboek en wordt bestraft met drie tot twaalf jaar gevangenisstraf op grond van art. 94. Uitdrukkelijke of stilzwijgende toestemming tot foltering wordt eveneens bestraft.³³ Folteraars zijn strafbaar ongeacht hun persoon of hoedanigheid, het slachtoffer en de plaats waar het misdrijf is gepleegd. Verzwarende omstandigheden betreffen de kwetsbaarheid en het beroep van het slachtoffer,³⁴ en het gegeven dat de foltering de vorm aanneemt van een seksueel misdrijf.³⁵ Wanneer de foltering extreme gevolgen heeft zoals het verzwakken van een lichaamsfunctie of het in gevaar brengen van het leven van het slachtoffer, wordt de bestraffing met de helft verhoogd.³⁶ Tenslotte wordt onmenselijke of vernederende behandeling bestraft met twee tot vijf jaar gevangenisstraf op grond van art. 96.

Op 29 januari 2004 stemde de parlementaire commissie voor Justitie voor de wijziging van de discriminatiebepaling in het strafwetboek, zodat deze ook discriminatie op grond van seksuele geaardheid als een misdrijf zou omvatten. Turkse mensenrechtenactivisten prezen deze wetgeving die ertoe zou leiden dat vervolging kan worden ingesteld tegen eenieder die enige dienst, huisvesting of tewerkstelling weigert op grond van seksuele geaardheid. Deze bepaling heeft de eindtekst echter niet gehaald. Anders zou Turkije het eerste land met een hoofdzakelijk islamitische bevolking geweest zijn om een dergelijke wetgeving in te voeren.

Het nieuw Turks strafwetboek springt soepel om met het principe dat eenieder geacht wordt de wet te kennen, dat is opgenomen in art. 4 (1). Op grond van art. 4 (2) wordt een persoon niet als schuldig beschouwd wanneer hij een misdrijf beging doch meende dat zijn daad wettelijk was omwille van een onoverkomelijke vergissing betreffende de kennis van de wet. Bij het bepalen van het onoverkomelijk karakter spelen het informatie- en opleidingsniveau van de betrokkene een rol, evenals diens socio-culturele omstandigheden. Deze soepelheid geldt vanzelfsprekend niet bij ernstige misdrijven zoals moord, gewapende overval e.d.

Een controversiële bepaling van het oude strafwetboek was art 312 (2), (3) en (4), dat het strafbaar stelde om aan te sporen tot wettelijke ongehoorzaamheid, of om een daad te prijzen die een misdrijf uitmaakt, waarbij gevoelens van haat of vijandigheid worden opgewekt. Dankzij een gezamenlijke inspanning van de CHP en de AKP partijen is deze bepaling gewijzigd in het voordeel van de vrijheid van meningsuiting. Het juridische en maatschappelijke debat hierover is echter nog niet afgesloten. Het nieuwe art. 216 (1) herdefinieert het misdrijf als "het aanzetten van het publiek tot haat en vijandigheid" en verving de formulering "op een wijze die gevaarlijk is voor de openbare veiligheid" door "de schijn van een 'clear and present danger'". Bovendien geeft de omstandigheid dat het misdrijf via de media wordt gepleegd niet langer aanleiding tot een strafverzwaring. Justitieminister Cemil Çicek verklaarde dat de formulering 'clear and present danger' gebaseerd was op suggesties van het VS

Supreme Court en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.³⁷

Het nieuw Turks strafwetboek verbiedt geestelijken van alle religies om politiek actief te zijn (art. 219 (1)). Op grond van deze bepaling mogen geestelijken tijdens hun ambtsuitoefening de regering, de staat en de wetten niet beledigen, op straffe van een gevangenisstraf tussen een maand en een jaar en/of een gerechtelijke boete. Art. 220 verbiedt de oprichting van een organisatie met het oogmerk om een misdrijf te plegen. Het betreft een zeer gedetailleerde bepaling die bestaat uit acht paragrafen. De uitgebreide aandacht hiervoor heeft vanzelfsprekend te maken met Turkijes twintigjarige strijd met de PKK. De stichtende leden van een dergelijke organisatie worden gestraft met een gevangenisstraf van twee tot zes jaar, andere leden met een straf van één tot drie jaar. Indien het een gewapende organisatie betreft, worden de straffen verhoogd met een vierde of de helft.

Het nieuw strafwetboek bevat een aantal vernieuwende bepalingen vanuit het perspectief van gendergelijkheid. Zo bevat het progressieve definities³⁸ en strengere straffen voor seksuele misdrijven.³⁹ Het bestraft verkrachting binnen het huwelijk,⁴⁰ en verstrengt de bestraffing van 'eremoorden' op vrouwen waarvan men meent dat ze de eer van de familie bevlekt hebben.⁴¹ Het strafwetboek schrapt alle verwijzingen naar patriarchale concepten zoals kuisheid, eer, moraliteit, schaamte en indecent gedrag, en schaft de discriminaties af tegen ongehuwde vrouwen die geen maagd zijn. Eveneens afgeschaft werden de bepalingen die de strafmaat verlaagden voor verkrachters die hun slachtoffer huwden en voor moeders die hun buitenhuwelijkse baby vermoordden (arts. 423 (2) en 454 oud wetboek). Ook bepalingen die er van uitgingen dat seksuele misdrijven op kinderen soms de toestemming van het slachtoffer konden hebben werden verwijderd. Nieuw is bovendien de bestraffing van ongewenst seksueel gedrag op het werk,⁴² evenals de zwaardere kwalificatie van seksuele misdrijven door leden van de veiligheidsdiensten. De Turkse vrouwenbeweging speelde een belangrijke rol in deze hervormingen, met een campagne voor een holistische verandering van de genderfilosofie van het strafwetboek.

Een bepaling die toch nog aanleiding geeft tot bezorgdheid van de kant van de EU, is art. 305. Het eerste lid van deze bepaling stelt dat burgers die rechtstreeks of onrechtstreeks materieel voordeel verkrijgen van buitenlandse personen of instellingen voor henzelf of iemand anders in ruil voor daden in strijd met fundamentele nationale belangen bestraft worden met een gevangenisstraf van drie tot tien jaar en een gerechtelijke boete. Wanneer een dergelijk misdrijf wordt begaan in oorlogstijd of via de media met een propagandadoelstelling, wordt de straf met de helft verhoogd. Onder 'fundamentele nationale belangen' verstaat art. 305 de onafhankelijkheid, de eenheid van Turkije, de nationale veiligheid en fundamentele eigenschappen van de Turkse Republiek zoals bepaald in de Grondwet (bv. het seculier karakter). Volgens critici zou dit artikel een vrij debat onmogelijk maken over kwesties zoals de Turkse militaire interventie in Cyprus en de (door Turkije betwiste) genocide op de Armeniërs door de Ottomaanse troepen tijdens de Eerste Wereldoorlog.

In de praktijk heeft de gereduceerde strafmaat voor sommige misdrijven in het nieuwe strafwetboek al een aantal conflicten gegenereerd. Rechters houden er verschillende opinies op na over de vraag wanneer gevangenen die al langer vastzitten dan de nieuwe straf die op hun misdrijf is gesteld, kunnen vrijkomen. Sommige rechters wachten tot de inwerkingtreding van de wet op 1 april 2005, maar anderen bevelen nu reeds de vrijlating. In Ankara bv. aanvaardt de 7de correctionele rechtbank de verzoeken tot vrijlating, terwijl de 3de correctionele rechtbank, op een andere verdieping van hetzelfde gerechtsgebouw, deze afwijst.⁴³

GÜLÇİN ZEYNEP URUK*

Noten

* vertaald uit het Engels en bewerkt door Eva Brems.

1 De goedkeuring van Wet No. 5237, het nieuwe Turkse Strafwetboek, betekent de culminatie van een proces dat 19 jaar geduurd heeft en dat begon met een eerste ontwerp tekst die in 1985 aan het Parlement werd voorgelegd. De werkzaamheden, die begonnen in een commissie

onder leiding van de onlangs overleden Prof. Sulhi Cönmezer, een beroemd strafpleiter, werden afgerond in 1989. Pas tien jaar -en vele veranderingen- later kwam de tekst uiteindelijk terug in het parlement. En toen werd de discussie opnieuw uitgesteld nadat was besloten tot vervroegde verkiezingen.

2 Het vorige Turkse Strafwetboek werd aangenomen in 1926. Gedurende de voorbije 78 jaar werd het 63 maal geamendeerd, zodat het een 'patchwork' karakter kreeg.

3 Informatie van www.cumhuriyet.com.tr.

4 Informatie van www.zaman.org/?bl=politics&alt=hn=12570.

5 Illegale bouwwerken vormen een ernstig probleem in Turkije voor zowel de burgers als de staat. Het misdrijf staat omschreven in artikel 184 en voorziet een sanctie van twee tot vijf jaar gevangenisstraf.

6 Het Turks Milieuwetboek schrijft administratieve sancties voor. Nu wordt milieuvervuiling ook een misdrijf. Een aantal milieurampen creëerden een verhoogd milieubewustzijn en leidden tot de opname van deze bepaling. De meest recente milieuramp betrof het zinken van een schip met een toxische cargo uit Spanje op 6 september 2004 nabij de Turkse Middellandse Zee-kust. Het schip, de MV Ulla, lag al sinds 2000 aangemeerd nabij de haven van Iskenderun terwijl de Spaanse en Turkse overheden uitmaakten wat er moest gebeuren met de risicovolle lading.

7 Informatie van www.turkishpress.com/news.asp?id=28631.

8 Informatie van www.sabah.com.tr/2004/09/27/siy101.html.

9 De doelstelling van de hervormingen is om de standaarden inzake mensenrechten en democratie op het hoogst haalbare niveau te brengen door de Turkse wetgeving en praktijk volledig in lijn te brengen met de internationale en Europese normen. Met dit doel voor ogen wordt de Turkse wetgeving regelmatig gescreend in het licht van internationale documenten zoals de VN verdragen, de OVSE teksten, het EVRM en andere documenten van de Raad van Europa, de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, het acquis communautaire van de EU en de criteria van Kopenhagen.

10 Informatie van www.rferl.org/featuresarticle/2004/9/DIFCCDB5-1B96-4323-BC2D-E3D8EF38ACFC.html.

11 Informatie van www.sabah.com.tr/2004/09/18/siy101.html.

12 Informatie van <http://breaking-news.news.designerz.com/eu-enlargement-chief-frets-over-turkish-penal-code-delay.html>.

13 Informatie van www.atour.com/~aahgn/news/20040908c.html.

14 Informatie van www.sabah.com.tr/2004/09/19/siy104.html.

15 Informatie van <http://portal.telegraph.co.uk/news/main.jhtml?xml=/news/2004/09/27/wturk27.xml>.

16 Informatie van www.spiegel.de/politik/ausland/0,1518,320071,00.html.

17 Informatie van <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/3672834.stm>.

18 Ibid.

19 Misdaden werden gedefinieerd als misdrijven strafbaar met de doodstraf, zware gevangenisstraf of een zware boete. In het algemeen ging het om daden die geacht werden de samenleving ernstig te bedreigen of fundamentele individuele of publieke rechten of belangen te schenden.

20 Art. 569 van het oude strafwetboek definieerde gokken als 'alle kansspelen die gespeeld of uitgebaat worden met de doelstelling om winst te maken'. Deze definitie blijft dezelfde in art. 228 (4) van het nieuwe strafwetboek. Op het misdrijf staat op grond van art. 228 (1) een maximumstraf van één jaar gevangenisstraf en een gerechtelijke boete.

21 Arts. 81-140.

22 Dit kon tijdelijk of levenslang zijn. Zware levenslange gevangenisstraf duurde tot het overlijden. Tijdelijke zware gevangenisstraf was van één jaar tot vierentwintig jaar.

23 Voorgescreven voor misdaden: van zeven dagen tot twintig jaar.

24 Voorgescreven voor wanbedrijven: van één dag tot twee jaar.

25 Art. 47 (1).

26 Art. 48 (1).

27 Op grond van art. 49 (1) mag deze duur nooit langer zijn dan twintig jaar. Art. 49 (2) bepaalt dat een gevangenisstraf van een jaar of minder

zal worden beschouwd als een gevangenisstraf van korte duur.

28 Art. 50 (1) (f).

29 Art. 90.

30 Op grond van art. 76 (1) van het nieuwe strafwetboek is genocide een misdrijf dat bestraft wordt met levenslange gevangenisstraf, en dat niet onderhevig is aan verjaring. Deze bepaling is geïnspireerd door het Genocideverdrag van de Verenigde Naties.

31 Art. 77 (1) (a)-(h). Hierop staan gevangenisstraffen van minimaal acht jaar tot levenslang. Deze misdrijven zijn niet onderhevig aan verjaring. Deze bepaling is geïnspireerd door art. 6 (c) van het Statuut van Nuremberg.

32 Mensensmokkel en mensenhandel worden strafbaar gesteld in de arts. 79 en 80, geïnspireerd door de UN Convention against Transnational Organised Crime en de toegevoegde protocollen.

33 Art. 90 (5).

34 Art. 94 (2) (a) (b).

35 Art. 94 (3).

36 Art. 95 (1).

37 Informatie van www.zaman.com/?bl=politics&alt=&hn=12315.

38 Verkrachting en seksuele aanranding werden in het verleden gedefinieerd als een gedwongen of vrijwillige aantasting van de kuisheid eerder dan als een aantasting van de seksuele integriteit. In het nieuwe strafwetboek wordt seksuele aanranding gedefinieerd als 'seksueel gedrag dat de lichamelijke integriteit van een persoon schendt'. De definitie van verkrachting werd uitgebreid tot anale en orale penetratie, evenals het inbrengen van een voorwerp of lichaamsdeel in het lichaam. Psychologische dwang wordt erkend als een vorm van dwang door de dader en aantasting van de psychische gezondheid van het slachtoffer wordt als een verzwarende omstandigheid erkend.

39 Arts. 102-105.

40 Art. 102(2).

41 Art. 82 (1) (j).

42 Art. 105.

43 Informatie van www.zaman.com/?bl=politics&alt=&hn=13201.